

stubbar uttaneftir

Mýs herja í Hvíta Húsinum í Washington

Hvíta Húsið í Washington, har Jimmy Carter forseti hefur bústað, er ikki einans fyllt á tremur av arbeiðandi kvinnum og monnum í tænastu forsetans — eisini av mýsum í hópatali! Mýsnar eru alla staðni og klúgva upp í gardinurnar til stóran ampa fyri starvsfólki. Tær gera um seg á gólvunum og á veggjunum.

Sum tað sigst hefur Jimmy Carter ikki enn sjálvur møtt mýsum andlit til andlit, men tað kann skjótt fara at henda, vilja tey verða við.

Nú eru mýs ikki nakað óvanligt í Hvíta Húsinum, dóttir Andrew Johnson forseta segðist at hava eina mýsum »kelidýr, meðan dóttur Lyndon Johnson forseta hevði serstakan kærleika til hamstrara-djórið Pierre Salinger, ið var pressuskrivari hjá Kennedy forseta noyðdist einaferð at slita ein pressufund, samstundis sum hann upplýsti av nakrir hamstrarar vóru sæddir í baðikari forsetans! Músafellur vórður uppsettar alla staðni í forsetaborgini — men djóra-verndarfeløgin mótmæltu! Men framvegis eru tó músafellur at siggja á mest »trafikeraðu« plássunum í Hvíta Húsinum.

Helst summartíð í Danmark komandi ár

Búskaparnevnd fólkatingsins hefur samtykt at skjóta upp at summartíð verður skipað í Danmark frá komandi vári, men endaliga avgerðin verður tikin av Anker Jørgensen, forsætisráðharra. Tað vil siga, danir skulu upp 1 tíma fyrr á morgni í tíðarskeiðnum frá apríl til september, um samtyktin verður framd.

Orsøkin til, at Danmark ætlar at skipa fyri summartíð er, at felstu EF-lond, teirra millum Frakland, Holland, Belgia og Luxembourg longu hava summartíð, og Vesturtýskland hefur avgjørt eisini at hava summartíð frá komandi ári.

Danmark eins og Føroyar hevdu summartíð undir seinasta heimsbardaga, men hvørt Føroyar fara at skipa fyri summartíð aftur kemur løgtingið at avgera.

Val í Noreg 12. september

Val til norska stórtingið verður 12. september í ár, og valstríði er longu byrjað um alt landið. 13 politiskir flokkar hava meldað luttøku til

valið, harav 9 borgarligir flokkar. Samiski minnilutin í Finnmarkini stillar egnan lista. Roynt verður longu nú at skipa fyri einari borgarligari samgongu, ið aftaná at valið, um teir borgarligu fáa meiriluta hava í kvittanum at taka ræði av arbeiðaraflokkunum og samgongustjórn. Men teir borgarligu eru í mongum eins ósamdir um ein felags politikk eins og áður, so menn halda ikki vera stórar vónir um at tað skal eydnast teimum at fáa eina kollvelting í lag.

Bretski arbeiðaraflokkurin vil avtaka yvirhúsið

Bretski arbeiðaraflokkurin, stjórnarflokkurin Labour, kemur helst at hava uppskot um avtøku av yvirhúsinum áðrenn næsta parlamentsval. Landsfundur hjá Labour til heystar kemur helst at samtykkja uppskotið.

Bretska fakfelagsrørslan styðjar uppskotið, ið teir vinstrahallaðu innan Labour eru komnir við, og nú hava eisini fleiri stjórnarlimir tikið undir. Fakfelagsleiðarin Jack Jones í landsarbeiðsfelagnum sigur, at yvirhúsið í sjálvum sær er ein háðan móti øllum demokrati. Í stjórnini eru tað varaforsætisráðharri og leiðarin í undirhúsinum Michael Foot og orkuraðharri Anthony Wedgwood ið eru heitastu talsmenn fyri at taka av yvirhúsið, ið at kalla einans er mannað av aðalsmonnum, biskupum og øðrum av tí »hægra slagnum«. Yvirhúsið hefur sum er meiriluta av konservativum lordum og teir mótarbeiða við vilja allar viðtøkur, ið undirhúsið vil fremja. Limaskapur av yvirhúsinum er arvaligur.

Heimsins vápn kunnu drepa 4 milj. 12 ferðir

Sovjet ræður í dag yvir 5,3 miljardum kjarnorkuvápnunum og USA yvir 4,2 miljardum, siga amerikanskir serfrøðingar.

Hagfrøðisliga sæð merkir hetta, at Sovjet kann drepa hvønn einasta amerikanskan borgara við sprengjorku, ið svarar til 23,7 tons TNT sprengievni uppá fólkið, meðan USA hefur 16 tons fyri hvønn russara.

Ruth Leger Sivard, úr amerikanska vápanaefirlitinum og avvápparráðnum sigur, at hvørt av stórveldunum hava kjarnorku til at drepa heimsins 4 miljardir íbúgvum ikki færri enn 12 ferðir!

Hugnaligt útlit...

Vána útlit fyri bananframleiðsluni

Ov stór framleiðsla er høvuðsorsøkin

Banarnir eru í dag týðningar-mesta fruktmeti á heimsmarknaðnum, samstundis sum bananir eru av størsta týðningi í kostarhaldinum í tropiskum økjum. Nýtlan kann røkka uppi 100 kilo uppá fólkið, og bananframleiðslan er í slíkum økjum 80 prosent av heimsframleiðsluni.

Seinastu árin hefur framleiðslan av bananum í tilfaturskomnum londum givið millum 550 og 600 miljónir dollara av sær. Men í lotuni eru álvarsligar vansar hjá hesum 6 miljóna tonsa handli, sigur matvurstovnur Sameindu Tjóða, FAO, og orsøkin er einfahelst, at framleiðlan er størri enn nýtlan.

Eitt dømi er Ecuador, ið er stórframleiðari av bananum. Har fær framleiðarin um 15 oyru pr. kg., meðan smásøluprisurin til brúkaran liggur millum 2 og 2,50 kr. pr. kg. Kanningar í innflutnings- og útflutningslondum visa, at prisirnir yvirhøvd vaksa við 80 prosentum frá fyrsta uppskipingarlássi til fyrsta solulið í innflutningslandinum.

Orsakað av høgum skattum og avgjöldum, kann hesin munur í vissum føri vera meiri enn 80 prosent, og endaligi soluprisurin kann væl liggja 80—120 prosent hægri.

Frágreiðingin hjá FAO visir til, at meirframleiðslan hefur verið ein álvarslig hóttað seinnu árin, og í vissum førum hefur hon rakt valutaintekuna hjá útflutningslandinum sera meint.

Fyribils yvirtilt visir øking í handlinum, men fall í prísinum. Ein FAO-serfrøðingur sigur seg vóna, at lond við plan-økonomi vilja bjóða betri marknaðarmøguleikar í framtíðini.

7 miljónir ungfólk uttan arbeiði

Eingin tekin til, at støðan fer at batna

Arbeidsloysið millum ungfólk í iðnaðarlondunum í vestrarheimi hefur ongantíð verið so nógv sum í hesum degum. Seinastu tøluni fyri Vestureuropa og Norðamerika hava lopið hvøkk á fólki: umleið 7 miljónir ungfólk hava einki arbeiði. Men uppaftur verri er, at sjálvt um steður knappliga skuldi komið í núverandi búskaparkreppuni, so vildi eingin bati verið. Miljónir av ungfólki vildu framvegis verið uttan arbeiði og uttan vón um í rimilgari framtíð at fáa arbeiði.

Høvuðsorsøkirnar hartil eru, at 1) skúlaundirvísingin í mongum londum sigur litið um vinnulív og møguleikar í vinnulívum 2) trot er á læruplássum, og ikki eru nóg góðir møguleikar fyri fakliga útbúgving í aðrar vegir 3) mangir arbeiðsgevarar vilja ikki geva teim ungu ein kjans at royna seg og 4) samfelagið ger einki politiskt fyri at skapa fleiri arbeiðspláss til tey ungu.

Tað er ein misskiljing at halda, at arbeidsloysið millum ungfólk fyrst fór at vaksa, tá ið oljuekreppan byrjaði í 1973 — arbeidsloysið tók seg upp fyrr enn so. Eitt dømi er Ongland, har í árinum 1968 vóru umleið 28.000 arbeidsleysir undir 20 ár. Í 1971 var hetta tal vaksið uppi 58.000, í 1975 var tað komið uppi 175.000, og í 1976 var talið meiri enn 200.000.

Millum lond, ið hava stórt tal av ungum arbeidsleysum, eru USA og Canada og í Europa: Frankrike og Italia.

40 prosent arbeidsleys í teimum 23 ríkastu londum

Í lotuni meta teir eftir, hvat ið arbeidsstovnurin ILO hjá Sameindu Tjóðunum sigur, at umleið 40 prosent av øllum arbeidsleys-

um í teimum 23 ríkastu londum í heiminum eru undir 25 ár, hóast hesi bert eru 22 prosent av samlaða fólkatalinum.

Í teimum 9 felagsmarknar-londum er talið av skrásettum arbeidsleysum undir 25 ár meiri enn tvífaldað síðani 1973. Umleið ein triðingur av teimum meiri enn 5 milj. arbeidsleysu í felagsmarknaðarlondum eru ungfólk. Teir sakkønu innan ILO visa á, at hetta ikki er øll myndin, tí mong ung missa mótið og leggja ikki í at royna at fáa sær arbeiði. Og tá ið tey ikki royna at fáa sær arbeiði, verða tey heldur ikki skrásett sum arbeidsleys.

Ringast stendur til innan bil-iðnaðan og skipasmíð. Har er lítill vón um, at nýggj arbeiðspláss koma til. Afturimtoi er orsøk at halda, at betur útlit er til, at vøxtur verður innan maskinbyggiðnaðan, sigur ILO.